

Cumegn Albula/Alvra



**Lescha davart igl gioldamaint da prada,
pastgiras ed alps aint igl cumegn Albula/Alvra**
(Lescha da prada, pastgiras ed alps)

Approvada dalla radunanza communal igl(s) 20.07.2018
e messa an vigour dalla suprastanza communal per igl xx.xx.xx

Lescha davart igl gioldamaint da prada, pastgiras ed alps aint igl cumegn Albula/Alvra (Lescha da prada, pastgiras ed alps)

Sa basond agl art. 35 cefra 2 ed art. 53 dalla constituziun communal da Albula/Alvra scu er sa basond agl art. 45 ss. dalla lescha da vischnancas digl cantun Grischun, ò la radunanza communal decidia:

I. Determinazuns generalas

Art. 1 Camp d'applicaziun e scopo

La lescha preschainta regla l'economisaziun daper prada, pastgiras ed alps tgi appartignan agl cumegn scu er dalla prada privata.

Art. 2 Definiziuns

Schinavant tgi sa dattan nignas definiziuns spezialas or dalla lescha sezza, valan las definiziuns a norma dall'ordinaziun davart noziuns agricolas e la rancunaschientscha da furmas da menaschi (Ordinaziun da noziuns agricolas, Ona/LBV¹) scu noziuns agricolas applitgeidas per chesta lescha e per las determinaziuns executivas.

Art. 3 Edifezis ed indrezs / Projects da correcziun

¹ Igl cumegn erigia e mantigna las localitads da tot las alps e procura per lour indrezs. La suprastanza regla igls detagls, numnadamaintg la repartiziun digls costs tranter cumegn e mers (art. 8.).

² Da projects da correcziun da pastgiras decida la suprastanza agl rom digls conclus da credit e digl preventiv.

Art. 4 Organs

a) Suprastanza communal

Alla suprastanza communal surstat la survigilaziun suprema dalla prada, pastgiras ed alps tgi appartignan agl cumegn. Ella pò delegar singulas incumbensas alla cumischung d'agricultura.

Art. 5 b) Cumischung d'agricultura

¹ La cumischung d'agricultura è oblieida aint igl rom dallas sias competenzas da procurar per en gioldamaint raschunevel da prada, pastgiras ed alps.

² Ella vign eligeida dalla suprastanza communal e sa cumpona da maximal 7 commembers tgi disponan per gronda part da cunaschientschas dall'agricultura. La cumischung vign presideida mintgamai dalla schefa resp. digl schef digl departamaint.

- ³ La cumischung d'agricultura è responsabla per las suandontas fatschentas:
- Fatschentas: preparar tottas tractandas an connex cun igl gioldamaint da prada, pastgiras ed alps per mangs dalla suprastanza communal inclusiv propostas correspondentas;
 - Survigilaziun: Survigilaziun digls mers;
 - Instanza da decisiun: Piglier las decisiuns assigneidas ad ella a norma dalla lescha;
 - Tar protestas alla suprastanza communal: Far propostas cun mutivaziun alla suprastanza communal. La cumischung pò consultar lotiers experts.

Art. 6 c) Tgeas d'alp

Per mintga menaschi d'alpigi ègl da nominar ena tgea d'alp resp. en tgea d'alp scu persunga responsabla. Chella è la partenaria resp. igl partenari da contact per las instanzas e per l'infurmaziun dallas possessouras resp. digls possessours d'animals scu er dallas proprietarias e digls proprietaris concernent igls menaschis d'alpigi.

Art. 7 Vigour

¹ La suprastanza communal exequescha la lescha preschainta e relascha las determinaziuns executoricas necessaarias.

II. Delegaziun dall'economisaziun

Art. 8 Fittanza

¹ La suprastanza communal surdat l'economisaziun dallas pastgiras ed alps da cumegn a norma da chesta lescha e dallas sias determinaziuns executoricas cun en contract da fittanza an scretg allas societads d'alp, societads da pastgira, cumanzas da proprietaris da movel d'alp e persungas singulas. Igl contract da fittanza pò preveir ulteriouras prescripziuns.

² Igl madem vala per igl adiever da surfatschas agricolas ordvart igl territori alpigi, noua tgi chests contracts da fittanza dastgan neir saros giu exclusivamaintg cun pouras e pours tgi abiteschan aint igl cumegn e noua tgi cò è er pussebel en amprest per igl adiever.

³ Igl cumegn incassescha en tschains da fittanza dalla mera resp. mer tenor la lescha da fittanza agricola².

⁴ Tar la repartiziun digls costs digl tschains da fittanza e menaschi sen las persungas cun dretg da gioldamaint, è igl fittadign liia agls madems prancepis scu chels tgi vignan utilisos tar l'economisaziun tras igl cumegn.

⁵ Per cass d'ena dissoluziun dalla relaziun da fittanza, pò la suprastanza communal surdar l'economisaziun dallas pastgiras ed alps da cumegn a terzas persungas a norma dalla lescha da vischnancas digl cantun Grischun.

² Bundesgesetz über die landwirtschaftliche Pacht (LPG; SR 221.213.2)

III. Urden d'economisaziun

1. *Prancepis*

Art. 9 Prioritad da gioldamaint

Persungas cun dretg da gioldamaint (art. 10) ainten las singulas fracziuns on mintgamai igl privilegi da gioldamaint da prada, pastgiras ed alps ainten la fracziun correspondententa.³

Art. 10 Dretg da gioldamaint

¹ Per igl gioldamaint da pastgiras ed alps da cumegn vala igl suandont urden da prioritad:

1. Prioritad: biestga da pouras e pours autorisos da paiamaints directs cun domicil e menaschi puril aint igl cumegn;
2. Prioritad: biestga da pouras e pours cun domicil e menaschi puril aint igl cumegn;
3. Prioritad: biestga da pouras e pours cun domicil ordvart igl cumegn e menaschi puril aint igl cumegn;
4. Priorität: biestga da terzas persungas.

² Resalvos restan igls criteris da repartiziun tenor las determinaziuns suandontas (art. 14 ss.).

Art. 11 Bual

Sen igl antier territori communal è scumando igl bual per biestga grossa e manedla.

2. *Alpaji*

Art. 12 Cumpetenzza

Igls mers (art. 8) èn responabels per igl alpaji e l'economisaziun dallas pastgiras ed alps a norma da chesta lescha, dallas determinaziuns executoricas scu er digl contract da fittanza (art. 8).

Art. 13 Dimensiun

Igl alpaji dallas pastgiras ed alps sa drezza agl urden digls paiamaints directs dalla confederaziun⁴. Differenzas dall'occupaziun normala (art. 39 ss. OPD/DZV) on da neir dumandadas alla cumischung d'agricultura per mangs dalla suprananza communal.

Art. 14 Criteris da repartiziun

a) Pastgiras

Per igl gioldamaint da pastgiras la premaveira ed igl aton è decisiv igl domber d'animals, tgi vignan alpageas sen las alps da cumegn. Chesta regulaziun vala an madem senn er per igls lis sainza alp.

³ Vgl. Ziff. II/7 des Fusionsvertrages vom 28. Februar 2014

⁴ Verordnung über die Direktzahlungen an die Landwirtschaft (Direktzahlungsverordnung, DZV; SR 910.13)

Art. 15 b) Alps e pastgiras

¹ Las alps e pastgiras èn reparteidas suandontamaintg:

1. Alps per biestga grossa
 - a. Alps per vatgas da latg
 - b. Alps per vatgas-mamma ed armainta
2. Alps per biestga manedla
3. Pastgiras da tgesa ed aclas

² La suprastanza regla las determinaziuns specificas dallas fracziuns.

Art. 16 Alpigi surdimensiuno

¹ Schi las surfatschas d'alp e pastgiras na tanschan betg per igl domber da biestga annunztgia, alloura succeda la repartiziun antras la suprastanza communal, sen proposta dalla cumischung d'agricultura e tenor la suandonta regulaziun da prioritad:

1. Prioritad: animals tgi èn nias pavlos or sur anvien cun pavel sitg raccolto sen igl territori digl cumegn;
2. Prioritad: animals tgi èn nias pavlos or sur anvien cun pavel sitg tgi è nia raccolto segl agen taragn u a tschains ordvart igl cumegn.

² Exclus da chella successiun èn vadels tgi èn naschias u cumpros la premaveira.

³ Schi vess da sa resultar ena surcargeda siva dalla classificaziun tenor las prioritads ainten alinea 1, ston igls animals neir pasculos sen taragn privat.

⁴ La suprastanza communal regla las determinaziuns specificas dallas fracziuns.

Art. 17 Alpigi sotdimensiuno

Tar en alpigi sotdimensiuno propona la cumischung d'agricultura per mangs dalla suprastanza schi vign piglia se biestga estra per l'economisaziun dallas pastgiras ed alps.

3. *Prada*

Art. 18 Carar resp. far adiever da taragn agricol cun animals

¹ Igl carar sen taragn agricol ester è scumando an general. Igl madem vala er per en adiever cun animals (p.ex. tgavalger). Resalvadas restan las suandontas determinaziuns (alinea 2 e 3 scu er art. 20)

² Noua tgi mantgan access directs tar igls singuls pros tgi vignan saeas, dastga l'economisadra resp. igl economisader dalla parcella vischinanta passar durant igl taimp dalla vegetaziun angal risguardond maseiras tgi schinegian igl pavel scu far tgavol etc. u cun igl consentimaint expressiv dalla vaschigna resp. digl vaschign.

³ Ordavart igl taimp da vegetaziun dastgan igls pros tgi vignan saeas neir transitos per scopos d'economisaziun (p.ex. ladar, cultivar igl bustgom). OTRAS caragedas tgi talas per scopos d'economisaziun èn scumandadas an general.

Art. 19 Scumond da passar tras la prada

¹ Digls 15 d'avregl anfignen igls 15 da november ègl scumando da passar e carar tras taragn nizigia agricolmaintg. Igl madem vala er per animals. La cumischung d'agricultura pò decider divergenzas an cass spezialas. Resalvo resta artetgel 20.

² Igl scumond da passar tras la prada ò da neir aviso mintg'onn publicamaintg.

³ Surpassamaints cunter alinea 1 vignan persecitos angal sen proposta.

Art. 20 Resalva

Anvers las determinaziuns d'artetgel 18 e 19 resta resalvada la pretensiun momentana da taragn privat a basa da determinaziuns da dretg spezialas digl dretg communal scu er a basa da dretg superiour.

4. Pastgiras

Art. 21 Tors

¹ Vadels dastgan neir alpageas angal sch'igl èn castros. Excepziuns vignan regladas ainten l'agiunta.

² Excepziuns per tors da tratga pon neir lubeidas mintgamai digls mers. Per cass da dispetas decida la cumischung d'agricultura.

Art. 22 Taimps da gioldamaint

Pertutgont l'avertura dalla pastgira da premaveira e d'aton, decida la tgea d'alp resp. igl tgea d'alp responsabel.

5. Gôt

Art. 23 Regulaziun dalla pastgira aint igl gôt

La suprastanza relascha regulaziuns davart la pastgira aint igl gôt, las qualas on er da neir risguardadas, cura tgi vign fatg contracts da fittanza.

IV. Seivs

Art. 24 Obligaziun da far seiv / Deliberaziun

¹ I exista en'obligaziun generala da far seiv:

- a. tar taragn tgi cunfinescha cun las pastgiras da cumegn utilizadas;
- b. per lung igls territoris da gôt sen pastgiras e territoris d'alp.

² Ena deliberaziun dall'obligaziun da far seiv ò da neir inoltrada alla cumischung d'agricultura tgi decida an tgossa.

Art. 25 Cumpetenzza / Execuziun d'uffezi

¹ La responsablada per la seiv surstat per:

- a. taragns tgi cunfineschan cun las pastgiras da cumegn utilizadas: alla proprietaria resp. agl proprietari digl taragn;
- b. per lung digls territoris da gôt sen pastgiras e territoris d'alps: agl cumegn;
- c. ainfer igl territoris d'alpigi per muteiv dalla zavrada da gôt e pastgira scu er per la protecziun da funtangas: agl cumegn.

² Schi persungas oblieidas da far seiv fon an terma d'en'emda nigna seiv u angal angal manglousas, schi pò la suprastanza communal, sen proposta dalla cumischung d'agricultura, lascher far las seivs a chint dalla persunga oblieida. .

³ L'obligaziun da far seiv ò da neir avisada mintg'onn publicamaintg.

Art. 26 Furmaziun dallas seivs

¹ Resalvond las determinaziuns da chesta lescha vign risguardada la furmaziun dallas seivs tenor las tradiziuns ainten las singulas fracziuns. Igls detagls vignan reglos aint igl urden ed ainten l'aggiunta respectiva.

² Per igl antier cumegn vala igl suandont:

- a. Seivs per lung da veias da migliuraziun e veias da gôt ston risguardar ena distanza d'aglmanc 50 cm davent digl our dalla veia. La cumischung d'agricultura pò lubeir excepziuns da chella prescripziun da distanza. Schi la distanza minimala vign betg risguardada, pò la suprastanza communal, sen proposta dalla cumischung d'agricultura, lascher allontanar chellas seivs a chint digl proprietari digl fons u digl economisader.
- b. Veias da migliuraziun e veias da gôt on da prancepi da neir mantigneidas libras e dastgan spezialmaintg betg neir traversadas.
- c. Sen veias da viandar publicas stò igl passagi neir garantia da tot taimp.
- d. Noua tgi aro, ògl da neir risguardo ena distanza minimala da 50 cm davent digl our dalla parcella dasper veia.

³ Scumando per igl antier cumegn èn igl:

- a. eriger seivs cun feildarom cun spegnas;
- b. eriger seivs sen pastgiras ed alps sainza en gioldamaint agricol davostiers.

⁴ Las suandontas seivs ed objects on da neir dismiss aint igl antier cumegn digl proprietari da fons u digl economisader a sies chint:

- a. seivs da feildarom cun spegnas existentas u decadentas;
- b. seivs da giatter decadentas;
- c. parts da feildarom starneidas.

⁵ Aint igl antier cumegn ston seivs electricas e reits da pastgira neir mess a tera u allontanos avant igl anviern.

Art. 27 Seivs temporaras e bavradoirs

Seivs temporaras e bavradoirs ston neir allontanos igl aton siva digl taimp da pasculaziun u neir deponias an furma d'en stadi sainza prieveil. Scu davos termin vala igls 30 da november.

Art. 28 Responsablidad

Per mintga donn tgi sa resulta perveia d'inobservanza dallas prescripziuns da far seiv, ò da star bung la economisadra u igl economisader responsabel.

v. Ulteriouras determinaziuns

Art. 29 Foss dad ava

¹ Avadotgs ed uals on da neir averts regularmaintg antras las proprietarias ed igls proprietaris resp. la economisadra resp. igl economisader. La largezza digl avadotg stò satisfar alla quantidad d'ava currenta.

² Schi la persunga oblieida na vign betg siva alla sia obligaziun malgro admuniziun, pò la suprastanza communal, sen proposta dalla cumischung d'agricultura disponer l'avertura a chint digl obliia.

Art 30 Mantignamaint e cumplettaziun dallas veias da migliuraziun

Igl mantignamaint, la sanaziun e la cumplettaziun dallas atgnas veias da migliuraziun digl cumegn sa drezzan allas determinaziuns dalla lescha da biagier communal scu er alla lescha d'avertura e tariffas communalas.

vi. Lavour cumegna

Art. 31 Obligatori / Dispensa / Taxa da cumpensaziun

¹ Alpagiants da pastgiras ed alps èn obliias da prestar ena lavour cumegna sainza indemnizaziun (Obligator).

² La suprastanza communal decida sen proposta dalla cumischung d'agricultura davart dumondas da dispensa. Lotiers fixescha ella er la taxa da cumpensaziun, tgi sa drezza alla lescha d'indemnizaziun communal.

Art. 32 Cumpetenzas

¹ Igls mers (art. 8) procuran la tgira ed igl mantignamaint dalla valour da pastgiras ed alps. Igls detagls on da neir reglos aint igl contract da fittanza tranter igl cumegn e las meras resp. mers.

² Tar lavours pi grondas da mantignamaint e rumagedas (p.ex. lavegnas, donns d'orcans etc.) coordinescha la schefa resp. igl schef digl departamaint igls angaschamaints da lavour ansemen cun la selvicultoura resp. igl selvicultour e la tgea d'alp resp. igl tgea d'alp. Schi igl effectiv da plantas vign pertutgia antras las lavours da mantignamaint e da rumageda, stò succeder ena consultaziun tar la selvicultoura resp. selvicultour er per pi pitschnas lavours.

vii. Determinaziuns penelas

Art. 33 Multas

Cuntradiziuns anvers chesta lescha u decrets tgi sa basan a tala, vignan punias dalla suprastanza communal sen proposta dalla cumischung d'agricultura. Lotiers pon neir dadas multas d'anfignen CHF 5'000.00. Resalvada resta l'ordinaziun d'execuziuns d'uffezi.

VIII. Determinaziuns finalas

Art. 34 Protecziun giuridica

a) Decisiuns dalla cumischung d'agricultura

Cunter disposiziuns dalla cumischung d'agricultura, pò neir protesto tar la suprastanza communal risguardond en taimp da 30 deis.

Art. 35 b) Decisiuns dalla suprastanza communal

Cunter disposiziuns dalla suprastanza communal pò neir recurria tar la dertgira administrativa digl cantun Grischun, risguardond en taimp da 30 deis.

Art. 36 Dissoluziun digl dretg precedent

Chesta lescha ramplazza tottas legislaziuns d'alp, prada e pastgiras digls cume-gns uriunds d'Alvagni, Alvaschagn, Brienz/Brinzauls, Mon, Stierva, Surava e Casti scu er tottas ulteriouras determinaziuns dad oters decrets tgi stattan an cuntra-dicziun cun la lescha preschainta.

Art. 37 Vigour

¹ La lescha preschainta è sottamessa agl referendum facultativ.

² La suprastanza communal definescha igl termin dall'antrada an vigour da chesta lescha.

Igl mastral

Igl scrivant da cume gn

Daniel Albertin

Maurus Engler